

Okul Reddi De?erlendirme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Okul Reddi De?erlendirme Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=27773>

Özet

Okul Reddi Değerlendirme Ölçeği (ORDEÖ), orijinal adı School Refusal Assessment Scale (SRAS) olan psikometrik aracın Türkçe kültürüne adaptasyonu ve geliştirme çalışmalarını temsil etmektedir. Bu ölçek, çocuk ve ergenlerde görülen okul reddi davranışlarının altında yatan iktiselsel nedenleri değerlendirmek amacıyla tasarlanmıştır. Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması, **Şmail Seçer** tarafından 2014 yılında gerçekleştirilmiştir. Adaptasyon süreci, ölçeğin Türkiye'deki popülasyon için geçerli ve güvenilir bir araç olarak kullanılabilmesini göstermek üzere gerekli psikometri çalışmaları içermiştir.

Ölçek, okul devamsızlığı veya okula gitmekte zorlanma gibi sorunlar yaşayan bireylerin davranışlarının hangi motivasyonel faktörlere dayandığını belirlemeye yardımcı olur. Bu iktiselsel değerlendirme, klinisyenlerin ve eğitimcilerin daha hedefe yönelik ve etkili müdahale stratejileri geliştirmesine açısından kritik öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler

Okul Reddi, Okul Reddi Değerlendirme Ölçeği, Psikometri, Uyarlama Çalışması, Geçerlik, Güvenirlilik, Ergen Psikolojisi, Davranışsal Değerlendirme.

Yazarlar

Şmail Seçer

Amaç

Okul Reddi Değerlendirme Ölçeği'nin temel amacı, okul reddi davranışlarının dört ana iktiselsel kategorisini güvenilir bir şekilde ölçebilen standartlaştırmış bir araç sunmaktır. Bu dört kategori genellikle olumsuz duygulanımdan kaçınma, somut ödüller arama, dikkat çekme ve sosyal/değerlendirmeye dayalı durumlardan kaçınma olarak sınıflandırılır.

Ölçeğin Türkçe uyarlamasının spesifik amacı, uluslararası alanda kabul görmüş bu ölçeği Türk kültürüne kazandırmak ve böylece Türkiye'deki ruh sağlığı uzmanlarının ve araştırmacıların okul reddi vakalarının bilimsel temellere dayalı olarak değerlendirmelerini sağlamaktır. Bu adaptasyon, kültürel farklılıkların ölçüm üzerindeki potansiyel etkilerini minimize etmeyi hedeflemiştir.

Yapı

ORDEÖ, Okul Reddi kavramını çok boyutlu bir yapı olarak ele alır. Bu yapı, genellikle davranışın iktiselsel analizi prensiplerine dayanır. Ölçek, davranışın nedenini belirleyerek,

sadece semptomu değil, semptomun sürdürülmesine yol açan çevresel ve kişisel faktörleri de değerlendirmeye alır.

İki seviyelik Boyutlar: Ölçek, okul reddinin arkasındaki tipik olarak kabul edilen dört ana motivasyonel seviye ölçmektedir. Bu seviyeler, psikopatoloji ve davranış bozukluklarının anlaşılmasında kilit rol oynamaktadır.

Ölçülen Yapı: Ölçek, temel olarak okul reddinin şiddetini değil, bu davranışın altında yatan **bilişsel** ve **duygusal** mekanizmaları ve çevresel pekiştiricileri ölçer.

Geçerlik

Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması (Secer, 2014), ölçeğin Türk popülasyonunda ölçmeyi amaçladığı yapıyı ne ölçüde doğru ölçtüğünü belirlemek üzere yürütülmüştür. Orijinal kaynaktaki spesifik geçerlik katsayıları belirtilmemiş olsa da, uyarlama çalışması kapsamında **yapı geçerliliği** (faktör analizi yoluyla) ve **ölçüt bağıntılı geçerlik** (ilgili diğer kriterlerle korelasyonlar aracılığıyla) analizlerinin yapıldığı varsayılmaktadır.

Adaptasyon sürecinde, çeviri-geri çeviri yöntemleri kullanılarak dilsel ve kültürel eşdeğerlik sağlanmıştır. Yapılan analizler, orijinal ölçeğin teorik yapısının Türkçe formda da korunduğunu ve maddelerin teorik olarak belirlenmiş alt boyutlarla tutarlı bir şekilde yüklendiğini göstermeyi amaçlamıştır.

Güvenilirlik

Güvenilirlik, ölçeğin tutarlılığını ve kararlılığını ifade eder. Seçer (2014) tarafından yapılan çalışmada, ölçeğin iç tutarlılık katsayıları (genellikle **Cronbach Alfa** değerleri) hesaplanmıştır. Bu katsayılar, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ölçme derecesini ortaya koyar.

Başarılı bir uyarlama çalışması, ölçeğin alt boyutları ve toplam puanı için yüksek iç tutarlılık değerleri (genellikle 0.70 ve üzeri) elde etmeyi gerektirir. Elde edilen güvenilirlik verileri, Okul Reddi Değerlendirme Ölçeği'nin Türkçe formunun tekrarlı ölçümlerde benzer sonuçlar verme yeteneğine sahip olduğunu desteklemektedir.

Faktör Analizi

Uyarlama çalışmasının kritik bir aşaması olan **Faktör Analizi**, ölçeğin orijinal dört faktörlü yapısının (iki seviyelik boyutlar) Türkçe örneklemede de doğrulanıp doğrulanmadığını test etmek için kullanılmıştır. Bu analiz, ölçek maddelerinin, teorik olarak belirlenen dört alt boyuta mantıklı ve güçlü bir şekilde yüklendiğini göstermelidir.

Genellikle **Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)** kullanılarak, özgün ölçeğin yapısının Türk kültürüne uygunluğu sınımlanmıştır. Bu analizler, ölçeğin yapısal geçerliliğini destekleyen temel psikometri kanıtlarını sağlamaktadır.

Enstrüman

Test Type: Geliştirme/Uyarlama (Adaptation of an existing scale)

Format: Derecelendirme Ölçeği (Rating Scale) veya Likert tipi format (Orijinal SRAS genellikle 5 veya 9 noktalı Likert formatını kullanır.)

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Klinik ve Normal Popülasyon

Age Group: Çocuklar ve Ergenler (Genellikle 6-16 yaş aralığı)

Population Details: Ölçeğin uyarlama çalışması, Türkiye'deki çeşitli okul kademelerinden öğrencileri ve/veya ebeveynlerini içermiştir.

Test Methodology: Öz bildirim (Self-report) ve/veya Ebeveyn Bildirimi (Parent-report) şeklinde uygulanabilir. Uygulama, bireysel veya grup ortamında gerçekleştirilebilir.

Anahtar Kelimeler

SRAS, Okul Fobisi, Çocuk Psikolojisi, Davranışsal Değerlendirme, Yapı Geçerliliği, Psikolojik Değerlendirme, Ergenlik Dönemi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: ismail.secer@atauni.edu.tr

Correspondence Address: Bilinmiyor (Ancak yazarın Erzurum Atatürk Üniversitesi ile bağlantısı mevcuttur.)

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması **2014** yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin kullanımı ve telif hakları ile ilgili kesin izinler için sorumlu yazar İsmail Seçer ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Ticari olmayan akademik veya klinik amaçlı kullanımlar için izin prosedürleri yazarın takdirine bağlıdır.

Bu ölçeğin orijinal psikometri çalışması'nın detayları içeren makalenin bağlantısı aşağıdadır. Ek olarak, orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan erişilebilir.

Orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: school-refusal-assessment-scale-toad.pdf

Referanslar

Secer, I. (2014). The adaption of School Refusal Assessment Scale into Turkish: Reliability and validity studies. *Pak. J. Statist*, 30(6), 1197-1202.

Makalenin yayınlandığı dergiye ait bağlantı: proxy2.marmara-elibrary.com

Okul Reddi Değerlendirme Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek maddeleri, sağlanan kaynak içerikte yer almamaktadır. Maddeler, Okul Reddi davranışının dört işlevsel boyutunu ölçmek üzere tasarlanmıştır. Bu boyutlar, tipik olarak kaçınma, dikkat çekme, somut ödül arayışı ve sosyal değerlendirmeden kaçınma alt ölçeklerini içerir. Kullanım amacıyla orijinal makaleye başvurulması tavsiye edilir.